

[Fraenkel.]

der gives ikke den Produktion i Verden, som ikke tilegner sig arbejdsskabte Samfundsværdier. Værdier altsaa, som vedkommende ikke har slidt og slæbt sig til, men som han har faaet, fordi Samfundet er groet omkring ham.

Hvad enten man taler om aandeligt Arbejde, eller man taler om en hvilken som helst materiel Produktion, saa eksisterer der i Verden ingen Produktion, som ikke faar noget — Georgeisterne vilde sige: uretmæssigt, det er ikke mit Ord, det er altsaa Georgeisterne, der bruger det — noget uretmæssigt, fordi de faar det, ikke i Kraft af direkte Arbejde, banalt opfattet, men de faar det i Kraft deraf, at det Samfund, de lever i, formerer sig og gror op i Kultur.

Hvis man vil tænke paa rent aandelige Værdier, behøver man blot at tænke paa Malerier, som nu betaales med Hundredu-sinder, og som for et Par Hundrede Aar siden blev solgt som trykt Katun; der er Digte, Kompositioner, som de, der har lavet dem, har sultet ihjel ved at producere, og som nu bliver betalt med meget høje Værdier. Det er akkurat lige saadan i den materielle Produktion; der er jo ikke en Skomager, der er jo ikke en Skrædder eller en Klaverfabrikant, ikke noget produktivt Menneske af hvad Art man nævne vil, uden at han, foruden den Fortjeneste, han direkte faar gennem sit Arbejde, tillige i Tidens Løb faar et lille Plus derved, at den Gade, han sidder i, bliver mere befolket, og Kulturen stiger i den Gade og i de andre Gader.

Jeg maa sige, at hvor vi i det praktiske Liv ser Indgreb netop i dette Forhold, vækker det i allerhøjeste Grad min Modvillie. Vi har saaledes nylig faaet henlagt paa vore Borde en Klage vedrørende de Benzintanke, som staar rundt omkring i Byen og forsyner Automobileerne med Benzin. Hvis det er rigtigt, hvad der staar i den Klage — og jeg vilde ønske, at et eller nogle ærede Medlemmer paatog sig at undersøge, om det er rigtigt —, er det en Skandale, at sligt kan finde Sted. Jeg har ikke haft Tid, jeg er stærkt optaget i Øjeblikket, og jeg har halvveis Samvittighedsnag, fordi jeg ikke har undersøgt Forholdet.

Sagen er den, at vedkommende Selskab sender en Mand ned paa et eller andet Hjørne for at sælge denne Benzin, og saa

begynder Handelen at gaa livligt, han betjener maaske Kunderne godt, eller de kører netop den Vej af en eller anden Grund, der kommer flere og flere, og nu skal Manden altsaa have rigtigt Udbytte af sin Forretning. Hvad gør saa vedkommende Tank-selskab? Saa placerer det Herren hjælpe mig en Mand saa tæt ved den første Mand, at hans Forretning er ødelagt — om ikke ødelagt, saa holdes han under Kniven paa et ganske bestemt Niveau, som han ikke maa komme op over.

Det er netop Selskabets Politik overfor ham, dersom den paagældende Klage er rigtigt. Det er netop en af Maaderne, hvorpaa man indfører den georgeistiske Tankegang her i det praktiske Liv, og jeg er ganske overbevist om, at det er en Fremgangsmaade, som da navnlig de Herrer af Socialdemokratiet aldeles ikke vil billige. Men naar man ikke billiger den det ene Sted, hvorfor skal vi saa tro, at den er bedre et andet Sted? Hvorfor maa der overhovedet ikke være Chancer i Livet? Det kan jeg ikke forstaa, for jeg synes, det er egentlig det eneste, der giver Livet saadan en lille Smule Spil og gør, at man kan føle sig fornøjet og glad i det.

Men jeg sagde altsaa, at den store Misforstaaelse i dette Spørgsmaal var, at man gik ud fra, at Jorden og Besiddelsesretten til Jorden er artsforskellig fra enhver anden Produktion eller Produktionsinstrument, skulde jeg vist sige. Nu vilde man imidlertid kunne svare: Men noget maa der dog være, som er særligt for Jorden, selv om det er at gaa for vidt at tro, at Jorden er helt artsforskellig fra andre Produktionsmidler. Ja, der er det særlige ved Jorden, at Stigningen i Værdi paa Grund af det omkringliggende Samfunds Udvikling og Vækst kan komme hurtigere og kan blive stærkere end ved noget andet Produktionslement. Men det kan den ikke i et gammelt Land, hvor man ved i Forvejen, hvad der skal komme. Hvis der er Udsigter til en saadan Stigning i et gammelt Land, saa er vi alle med, og saa er der ingen Forskel mellem Partierne — den Slags Spring i Værdistigningen er der ingen af os, der har Lyst til at lade den private Ejer nyde hele Fordelen af.

Vi maa altid huske paa, hvordan en Teori som denne er kommet op, og hvor den er kommet op. Hvem var Henry George?